

REVISTA

DOMESTICA

BILINGUE

AÑO II

PALMA 22 DE MAYO DE 1898

NÚM. 68

L'ODI Á LA VERITAT

I

DESDE aquell combat imponent que sostengueren els Angels rebèl-los, ab los feèls en les alturas de la Gloria, la veritat y la virtut sempre han estat odiadas. Aquest odi se manifestá funestíssim en el Paradís Terrenal seduhint á l' incauta Eva, y per ella á son Espós, y posant d' aquest modo els fonaments del reyne de l' error y de la malícia que havia de durá sobre la terra tant com els sigles. En tot temps y lloch, si bé examinau l' història de s' humanitat veureu sempre á s' erró que lluita contra la veritat fent esforços per eclipsarla devant les intel·ligències, y á la malícia y al pecat invadint com ona destructora els camps florits de la virtut.

Tot aquell que ha volgut defensá els drets de la veritat ha estat perseguit p' els propagadors de l' error y de la mentida, y el quí ha volgut combatre al vici y á la perversitat del cor humá ha tengut que sofrí y essé víctima d' aquestas meteixas passions corrompudas que s' han alsadas contra son impugnador. Així, si obrim l' historia sagrada que dú el sello de la divina infal·libilitat, veim á un Abel mort per son envejós germá Cain, al just Joseph venut per sos germans perque era més amat de son pare Jacob, á un Davit cruelment perseguit de Saul perque las seuas virtuts li feyan sombra, y sobre tot á tants de personatjes illustres, Profetas esforçosats que Deu enviava á son Poble per intimarlí la seua voluntat y les seuas amenassas, tots perseguits y morts p' els ingrats fills d' Israèl.

Axí ha estat sempre el mon y heu serà. L' Evangeli d' avuy es una prova més d' aquesta veritat.

II

«Cuant venga l' Esperit consolador, deya el Bon Jesús á sos dexeibles en la nit de la Cena, Esperit de veritat, que Jo vos enviaré desde el seno del Pare, donará testimoni de mí, y voltros també ne donareu perque ab mí heu estat desde el principi de la meua predicació. Ja vos he dit qu' el mon vos ha d' odiá y qu' heu de patir tribulacions y tristesas, y vos ho torn repetí perque no vos escandaliséu. Vos treurán de las Sinagogas tractantvós com homos excomunicats, impios y sense religió, y fins

arribarán á tal punt de ceguera que, matantvós, se creurán fer un obsequi agradable á Deu.

Tot aixó ho farán perque no han conegut á mon Pare, ni á mí.

Jo ara vos ho dich perque cuant tengan cumpliment totas aquestas cosas vos recordeu que ja vos ho havia anunciat.»

III

¿Com se cumplí aquesta profecia del Bon Jesús en els sigles que después d' Ell han passat? Al peu de la lletra. Tots els Apostols foren perseguits y morts perque predicaren la veritat, perque s' encaravan ab sos vicis y passions d' els homos, perque á n' el pá deyan pá y á n' el peix peix. Sempre hey ha hagut en el mon dos bandos un d' els qui estiman la veritat y la posseixen y la volen fé brillá per totas parts, un altre d' els qui l' odian de mort y están cegats y s' empeñan en cegá als altres. Aquests dos bandos están sempre en formidable combat y no hey ha reconet del mon hont no se sentia s' estabéix de la lluita. Per tot allá ahont arriba en Berrufet, (que per cèrt té bones alas y no heyá montañes ni mars qu' el deturin) la veritat y la virtut encuantran inimichs encarnissats y numerosos que la combaten y volen soterrarla.

¿Voleu qu' el mon pòs sa llengo demunt voltros y vos insult y vos perseguesca sense pietat? procurau, lectors, presentavós com á bons Cristians homos de fé que escoltáu ab docilitat les enseñansas de la santa Iglesia y no vos empagahiguéu de practicarlés publicament; homos de consciència delicada, que no volguéu lo que no es vostro, y que per lo tant abominéu y condemnéu vivament els ambuis y mangarrufas de tants de descarats que l' han venuda per menos d' una treseta, y veureu abocarsé demunt voltros multitud de corsaris que voldrian robarvós l' honra y el pudor.

¿Voleu ser objecte de burlas y desprecis de part de molts qu' es diuhen catòlics? Procuráu reprimí les seuas blasfèmias y conversas escandalosas, cuant no ab la vostra paraula ab la vostra conducta intatxable, treisvós el capell per resá les Ave-Marias en mitj de les plassas públiques, preniu part en las processons que no son de lujo (perque en algunas hey xala y domina l' exhibició personal), y sobre tot frecuentau els Sagraments y apartau-

vos de tots els xibius malignes que té el dimoni preparats en cassinos, teatros, salons de ball y plassas de toros per capficar les ànimas, y veureu com el mon se riu de voltros y vos desprecia y vos persegueix perque odia la veritat y la virtut. En tot temps ha estat necessari heroisme per combatre la corrent de las humanas passions, y avuy en dia més que may. Sols una cosa vuy que tengueu present perque sapiguen á quin d'els dos bandos vos heu d'incliná. «Aquell que me confés á Mí, ha dit Cristo en el S. Evangèli, y practica les meuas enseñansas sobre el mon, Jo el confessaré devant mon Pare Celestial; pero á n'aquell que s'empaguehesca de confesarme á Mí y practicá la meua doctrina devant el mon, Jo m'empaguehiré de confessarló deixeble meu devant mon Pare celestial.»

FRA PERE.

PATRONA DE LA SETMANA

Dia 22.—Santa Rita. (Havía ñòm Margu-rita.)

Nasqué en el poble de Càssia (Itàlia), fou modèlo d' esposes, de viudes y de relligioses, pués gosá els tres estats.

Desde s' infantesa demostrá ses virtuts, desitjant consagrar sa virginidat á Deu; pero, sos pares creguent ferla ditxosa l' impugnaren per á que se casás amb el qui los semblá mes preferible d' entre els joves que la pretenían. Ella consultá al Señor, y entengué sa voluntat de que obehís als seus pares. Casada que fou malavetjá entendre el geni del seu espòs per esmotlarshi, y tenirlo sempre content sens darli motiu de queixa alguna.

(¡Que n' hi ha de casadas que se moren de veyesa sens haver sabut adoptar aquest procediment!)

Però el Señor volgué posarla á prova; y li sortí un espòs rebèco, desagrahít é incontinent, que la maltratava de paraula y d' obra. Per espay de 12 añys sufrí la santa sa desgràcia amb paciència y resignació; fins que tanta virtut y heroisme tocá el còr d' aquell dolent espòs, convertintlo amb un modèlo de mansuatut y de sirvents de Deu; però apesar d' axò (tal volta amb expiació de sos pecats) tengué una mort violenta y desgraciada. Ella lo plorá ab llágrimas vivas, encomanantli s' ànima al Señor, y oferintli els dos fillets que li havia concedit, tement que si vivian y arribassin á ser homos, volguessin vengar la mort de son pare. Se creu que li moriren de pigota.

Viuda y sens infants se retirá dins un convent de l' Orde de Sant Agustí, á son meteix poble; y contemplant, un dia, la coronació d' espines devant una imatge de Cristo enclavat, aquest s' en llevá una y l' hey aficá en mitj del front, pera que, com desitjava, participás dels dolors sufrits per son celestial Espòs.

La llaga que li obrí li va durar tota la vida; fins que meresqué ser coronada amb la garlanda de la beatífica immortalidad, l' any 1456.

MOSSEN GASPÀR.

Notícies històriques. — L' any 49 des nostro sigle nasqué á Inglaterra Eduardo Jenner, que se fé Metje, á Londres, y se dedicá al estudi de empeltar sa pigota, inoculant la matèria dels burañons de les vaques que sufrían d' aquella malaltia.

Fé s' experiment amb un atlotet (que diuen si era fiy seu) emprant el *virus* trèt de sa má d' una dona lletera que, moñint vaques atacades, havia prés sa pigota; axò, dissapte passat cumplí 101 añs.

De llavòrs ensá s' espargí aquest mèdi de prevenirse contra els mals resultants de sa pigota; y se calcula que se salvan, en tot el mon, unes 500 mil víctimas cada any. Hey ha nacions, com es Alemània, ahont s' empeltarsé y reempeltarsé sa pigota, es obligatori.

A ses Balears mos introduhí aquest remey preventiu el metje Oleo, menorquí.

A Palma, apesar dels pregons que se fan, y de empeltarla gratis als pobres, no arriban á vacunarse una *cuarta part* dels qui nexen.

Segons datos bén presos, dels atacats de pigota que no la tenen empeltada, en moren 37 de cada cent; y dels qui la hi tenen, sols en moren 3.

Axò demostra la grandíssima conveniencia de acudir amb sos infants allá ahont l' empeltan, y de repetir l' operació cada ñou ó deu añys.

Bò es confiar en la protecció de Santa Rita; però Deu diu: ajudavos y vos ajudaré.

A Mallorca ha succehit fer molta mortandat aquesta espantosa malaltia, que cuant ne surten bé sempre en romanant retats. L' any 1873 sufrirem la derrera invassió que á Palma hey fé estrago.

En havernhi un cas, es obligació avisar al metje tot d' una; y axi meteix poneu resar á dita Santa, que se venera molt solemnement en l' Iglesia del Socors.

Mossen Jusep Rullan, te pensat dedicarlí un oratori devés es Pont de sa má, á mitjan camí des pòrt á Soller.

◇ F. ◇

VERY-UÈL Y VERY-GUT (*)

¡Oh! Palma ja no es lo qu' era
En temps de moros y alarbs;
Ara tenim policia
Urbana y electoral,
Amb bastó, sabre y revolver,
A peu firme y á cavall;
Tenim celadors, serenos
Y guardias particulars.....
Ni Dragut
May tanta forsa ha tengut.
¡Very-gut!

Ara tenim Ordonances
Que 's diuen Municipals
Amb devés cinch cents articles
Dividits en parts y cuarts,
Per cuant hey ha compromissos
Polítichs que respetar.
¿Es dels nostros? — ¡Tot cuant vulga!
¿Es dels altres? — ¡Fort, p' es cap!
Per uns mèl,
Y p' els altres creu y fèl.
¡Very-uèl!

Ara tenim bones mostrás
De que estám civilisats,
Sinó que heu dígan els arbres
D' hòrts y camins vesinals;
Just basta arribá á Son Tril-lo

(*) Termes inglesos: *Very well*, molt bé; y *Very good*, molt bò.

Per veuern molts d' estroncats.
Tal vegada, un operari
Dels qui á trèure terra hey van,
Fent d' agut,
Passant, s' haja entretengut.
¡Very-gut!

Ara tenim una mayna
De cussas, quissons y cans
Que va á lloure tot lo dia
Casi tots sense morrals;
Y mos perfuman els ayres,
Y s' *uneixen*, y saltant
Rompen comes y mossegan
Als veyets y als infants... (a)
El gran zèl
Del gran Kadí mos té al cèl.
¡Very-uèl!

Ara tenim al-lotèa
Que mos sab apedregar
Per carrers, cantons y plassas
Dalt Murada y dins els valls;
Axò cuant no hi juga á cartas
Y flastoma arreu y en gran,
O insulta y los sempentetja
Als pobrets afortunats;
Sens escut
Cualcú en trèu es cap romput.
¡Very-gut!

Y també tenim pobrèa
Que demana ¡feyna y pa!
Y tenim qualque cuadrilla
Que ja invest amb sos puñals....
No parlèm de cèrts escandols,
Ja may vists per lo inmorals,
Que á ningú es ventrey li alsan
Perque venen dels de dalt.
No hi ha vèl;
Els masons han posat rèl
¡Very-uèl!

Y tenim homos capassos
De ferse bèn richs *quebrant*;
Y tenim qualque catòlich
Amb costums de mussulmá;
Y tenim qui comerciá
Amb la Fè y amb Satanás;
Y axò se diu á veus baixas
Perque si un gosa cridar....
Tururut,
Qui gemega ja ha rebut.
Very-gut.

Y tenim fetje y frexura
Per sufrir, ha coranta aïns,
Dels funests partits les plagas,
Amb sos nòms de llibertats.
Y tenim ses corretjades
De Deu just demant es cap;
Y ningú encara 's despèrta
Y ninguns mos esmenam.
Isràel
No va ser tan infeèl.
¡Very-uèl!

(a) Ja hem arribat á lo increible. Els clams y reclams dels diaris sembla que sols servexen per á que l Autoritat municipal de Palma, amb sa passivitat, protegésca als amos dels cans. Els vesins pacífichs no troban termes per exsecrar la tolerancia de tals abusos contra la salubridat, la seguritat y la moralitat públiques. ¡Que Deu en deman conte als qui en son causa!

Pitjor se troba Mallorca
Que en temps de moros y esclaus;
Salvo escepcions honrosas
Sos fiys han degenerat.
Si mos prenen els inglesos
No sería gens estrañy
Que, de Deu, merescut castig
Fós, per tots nostros pecats.
Sens virtut
Més grans pobles s' han perdut
¡Very-gut!

MISTER BOY.

USANSES CRISTIANAS DE LA NOSTRA TERRA (*)

I

¿Vos recordau estimats lectors, els de cuaranta per amunt, d' aquella manera de parlar tan sana y profitosa que s' usava á dins Mallorca quant eram atlots? No me referesch á la converssació vulgar; encara que fós mes honesta y mes corrècte que la de avuy en dia, entre persones ben educades; sinó á tots aquells modismes de pura saba cristiana que ab forma de máximes, oracions, caritatus concells y sants desitjos, mos recordavan á tota hora les veritats etèrnes y el noble ser de fills de Deu y de germans en Cristo. En tota classe de circumstàncies de la vida social y doméstica, mos venian á la boca. Y creisme: aquelles expressions eran com á raigs de llum celestial que glorificavan el caràcter dels mallorquins. Sempre m' ha paragut que honraven el llenguatge, defensaven el còr y purificavan l' enteniment. Eran com á floretes de l' ànima que espargian sa bona olor per tot arreu; y par que 'ls matexos que rebian perfum llevó perfumassen als altres y... com que tota la *Roqueta* nadás á dins aromes. No hi há cap mallorquí ranci que no m' entenga.

Mirau quina hermosura: Entravan á una casa diguent: —Ave Maria Puríssima— y els de dins contestavan—concebuda sens pecat—Si de còp no veyem ningú, totduna demanavan—¿qui hi há en la casa de Deu?—Deu y noltros, responían.

Acabant de menjar, el cap de la familia solia dir:—Deu ne dó á tota criatura, qui mal ó bé mos vol. Amén.

En venir de rebre els Sants Sacraments, els fills besant la má á sos pares, los saludavan d' aquest modo:— Vos demán perdó si heus hé agraviat; y aquells contestavan:—Nostro Señor mos perdon á tots, y t' haja dexat ben acertar.

A un matrimoni li donavan l' enhorabona ab aquestes paraules: Que viscau molts d' anys com Sant Jusep y Maria.

Al passar un Combregar, ó no més en sentí tocá la campaneta que l' anunciava, després de resat un Pare Nostre, se deya: —Aquest Pare-nostre, que hem dit, que sia per aquest germá ó germana nostra, perque el Señor li don la salut de l' ànima, y si convé, la del còs; y á noltros quant hora sia. Amén.

D' una casa de mort, mos despediam axí:

(*) Rebuda aquesta colaboració, la insertam gustosissims, y com ja teniam pensat tratar aquest assunto, lo amplificarem diumenje que vé, si Deu ho vol.

—Que l' vejém en la santa gloria. Deu vos dó molts anys de vida per pregar per la seua ànima.

Si s' parlava de qualcú á qui els negocis li anavan bé ó que hagués adquirit riqueses, un noble dejitx y una lligó de caritat cristiana, s' expressaven ab aquets termes:—Deu le hi augment ab béns espirituals.

Al encendre els llums, soliem exclamar:—Alabat sia el Santíssim Sagrament; lo que tenia per resposta:—Per á sempre sia alabat.

El qui treya contes, en arribar á deù, solia dir: Alabat sia Deu...

En veure un al-lot atxerovit del qui s' contavan gracies ó del qui s' referian alabanças, totduna hi havia cualcú qui digués:—Deu lo fassa un sant.

Trobantse dos pajesos per fora vila de nit, solian saludarse d' aquest modo:—Alabat sia Deu—Per á sempre—Topantse p' el carrer dues persones, apunt de sucarsê, se deyen:—Al cel mos encontrém.

Agrahint un favor:—Deu t' ho pach.

A un pobre á qui no 's fés ó no 's pogués fer llimosna: Deu vos do remey, ó Deu vos fassi bé.

Trobantse apurats:—Jo voldria essê en el cèl.

Els humils y resignats cuant sufrian persecucions solian dir: Tot sia per amor de Deu: més ne feren á Cristo:—Deu mos don paciència!

¡Quina llástima que tan bones costums se vejen desterrades de les families y dels pobles! Deu perdón als qui n' han la culpa.

GERONI FORTEZA.

CRONICÓ DEL MES DE MAIG.

Día 9.—L' Ajuntament de Palma, acordá anunciar per dia 30 nova subasta dels Consums. El Sr. Alcalde se quezá de que les personas acomodades no haguessin correspost com s' esperava á garantir l' emprèstit proposat per conjurar la crissis obrera. El regidor Mayol proposá que, les 40 mil pessetas d' augment en el *presupuesto* municipal se destinassin á atendre les necessitats dels treballadors; y no fé téch.

(*El Balear de dia 9.*)

—La Diputació Provincial acordá establir comunicacions telefòniques entre els pobles del litoral de Mallorca per á que si se presentan barcos de guerra avisin á la Capitanía general.

—Els diaris, daren conte de la reunió Weylerista celebrada el vespre del dia anterior, haventshi assentat 244 sociys, de tota casta d' ideás polítiques, amb so propòsit de fêr un *partit purament mallorquinista*. ¡Deu los favorezca si per bé ha de ser!

—El fabricant de flassadas D. Bartomeu Barceló y Mir, se posá á repartir semanalment *cent pans de mitja pesseta* als pobres de la parròquia de Santa Eularia, después d' haverse informat per medi del Sr. Rector de quins son el més necessitats. (No heu feyen axí á *La Sala*)

Día 10.—Les cuotas mensuals inscrites per sostenir la *Cuyna econòmica*, pujaven 1.753'75 pessetas.

—Continuava l' alarma dels tenedors de paper moneda y s' alsaven depòsits dels Banchs de Crèdit.

—Els diaris publicaven la circular del Sr. Governador Civil sobre els abusos comesos p' els agiotistas que descamviaven papers als poruchs que se dexaven perde part del seus valors, prevenintlos que exigiria sa responsabilidad criminal.

Día 11.—L' associació del *Pa de Sant Antoni*, durant el més d' abril havia recaudat 285 pessetes, y repartit 450 kilos de pa entre els pobres de solemnidat. (Sens demanar rês á ningú, ni fêr rendu, ni mantenir vagos.)

(*El Ancora del mateix dia.*)

—Lò recaudat de casa en casa p' els questors, á fi de sostenir la *Cuyna Econòmica*, pujava 3.557 pessetas.

Día 12.—Seguian los preparatius de defensa en los fòrts artillats de Palma.

Día 13.—A Manacor captaven objectes per fêr una *Tómbola á benefici* de la Suscricció Nacional.

—D. Damiá Ferrá, porter de la Diputació, havent rebut 600 pessetes demés, canviant billets en el Banch d' España, vá anar á tornarlos.—Alabada sia s' honradês.

—Un devot agrahit á Sant Antoni, enviá 70 pans á la Pía unió, p' els pobres.—Bona caritat.

Día 14.—Una noble y piadosa familia regalá á l' iglesia de Sant Jaume, les rellíquias de Sant Jordi Martir, dins un sepulcre nou, per á que s' hi venerin. (*La Almudayna.*)

—Arribaren de Cuba, més soldats malalts, y de Barcelona un milló de pessetas en plata.

Día 15.—En el llogarets de Son Nicolau y del Pont d' Inca, se feren processons de rogativa, portant la Verge del Carme, á ses respectives iglesies, en construcció, de Sant Jusep y dels Sants Mallorquins. Hey assistí gran concurs. Els sacerdots que se cuydan d' aquells vecindaris mostraren son zèl bén oportunament.

ENVINAGRAT Y RONXETES

Pochs doblés y mal gastats.—En el Cemèteri de Palma, desde que comensaren á darhi feyna á pobres operaris, han desmuntat terré y han fêr corre terras d' un cap á s' altre, omplint lo que en sa major extensió s' haurá de torná á buydar.

Bé es vê que may millor hora que ara per emprende les obras del segon axamplament, (conforme está acordat desde l' añ 1890) á fi de lograr lloch per enterrar als pobres (que no n' hi ha), y per un cás d' epidèmia. Però, sembla que els majorals que tayan y cusan dins la *Casa de la Ciutat*, están impeditos de realisar *millores* sense fêr *pitjores*, en dit Cemèteri. Amb sos doblés que costa tanta maniobra, ¡Quê no s' hauria pogut fêr bé y de profit, si els consellers del Señor Batle s' haguessin preocupat d' estudiar lo que més interessa, en benefici dels pobres, y dels qui pagan!...

ADVERTENCIA

Als suscritors que no tengan adelantat un semestre, no los podem servir números gratis per propaganda. Y s' enten que els que pagan *mitja pesseta* per 5 ecemplars, ja en reben 3; y no podem enviarne més.

ADMINISTRACIÓN:—Plaza de Santa Eulalia, 2, Librería Correspondencia administrativa;—S. Cayetano 8-2.º

Imp. de las hijas de Colomar.